

HRVATSKI SABOR

KLASA: 018-05/18-02/04

URBROJ: 65-18-02

Zagreb, 16. srpnja 2018.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3., a u vezi s odredbama članka 163. i 214. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog deklaracije Hrvatskoga sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini i europskom putu Bosne i Hercegovine*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske, aktom od 12. srpnja 2018. godine.

Za svog predstavnika, koji će njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Odbor je odredio prof. dr. sc. Božu Ljubića, predsjednika Odbora.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

HRVATSKI SABOR
Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

KLASA: 018-05/18-02/03
URBROJ: 6521-12-18-01

Zagreb, 12. srpnja 2018.

HR**NP*018-05/18-02/04*6521-12-18-01**HR

REPUBLIKA HRVATSKA
85 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	13-07-2018		
Klasifikacijska oznaka:	018-05/18-02/04	Org. jed.	6.5
Uredbeni broj:	6521-12-18-01	Pril.	1
		Vrij.	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog Deklaracije Hrvatskoga sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini i europskom putu Bosne i Hercegovine

Temeljem članka 10. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i članaka 89., 163. i 214. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“ br. 81/13., 113/16., 69/17. i 29/18.) Odbor za Hrvate izvan Republike u Hrvatskom saboru podnosi Prijedlog Deklaracije Hrvatskoga sabora o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini i europskom putu Bosne i Hercegovine.

U svojstvu predstavnika Odbora u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovati će predsjednik Odbora prof.dr.sc. Božo Ljubić.

PREDSJEDNIK ODBORA

Prof.dr.sc. Božo Ljubić

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

PRIJEDLOG DEKLARACIJE HRVATSKOG SABORA O POLOŽAJU HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI I EUROPSKOM PUTU BOSNE I HERCEGOVINE

Pozivajući se na:

- članak 10. stavak 2. **Ustava Republike Hrvatske** u kojem je navedeno da se „*dijelovima hrvatskoga naroda u drugim državama jamči osobita skrb i zaštita Republike Hrvatske*“;
- **Strategiju o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske;**
- **Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske;**
- **Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske;**

Pozivajući se također na **Rezoluciju Europskog parlamenta** od 15. veljače 2017. o izvješću o napretku Bosne i Hercegovine (u daljnjem nastavku BiH) za 2016., posebice na:

- dijelove stavka 4. u kojima se „*poziva da se nastavi niz reformi kako bi se BiH preobrazila u potpuno učinkovitu, uključivu i funkcionalnu državu temeljenu na vladavini prava, koja jamči jednakost i demokratsku zastupljenost svih konstitutivnih naroda i građana*“ te „*poziva sve političke vođe da rade na uvođenju nužnih promjena, uključujući reformu izbornog prava, uzimajući pritom u obzir načela iznesena u ranijim rezolucijama, kao što su načela federalizma, decentralizacije i legitimnog zastupanja, kako bi se zajamčilo da se svi građani mogu kandidirati, da mogu biti izabrani i da mogu obnašati funkcije na svim političkim razinama pod jednakim uvjetima*“;
- dio stavka 5. u kojem se „*pozdravlja dogovor o uspostavi mehanizma za koordinaciju o pitanjima vezanim za Europsku uniju (daljem tekstu EU) u cilju poboljšanja funkcionalnosti i učinkovitosti u postupku pristupanja, uključujući u pogledu financijske pomoći EU-a, i omogućivanja bolje interakcije s EU-om*“;
- dio stavka 8. kojim se „*izražava žaljenje što je nakon šest godina zbog stalnih neslaganja između političkih čelnika građanima Mostara ponovno uskraćeno njihovo demokratsko pravo da izaberu svoje lokalne predstavnike; poziva na brzu provedbu presude Ustavnog suda o Mostaru izmjenom izbornog zakonodavstva i gradskog statuta; snažno osuđuje neprihvatljivo nasilje nad službenicima koji rade na izborima u Stolcu i poziva nadležna tijela da riješe situaciju poštujući vladavinu prava, a što uključuje istragu nad svim činovima nasilja i izbornim nepravilnostima, kao i kazneni progon počinitelja*“;

- dio stavka 14. kojim se „izražava žaljenje što se ne provodi velik broj odluka Ustavnog suda, uključujući odluku o poštovanju osnovnih demokratskih prava građana Mostara kada je riječ o glasanju na lokalnim izborima; poziva na hitnu provedbu svih tih odluka“;
- stavak 17. kojim se „naglašava važnost nedavne odluke Ustavnog suda o načelu konstitutivnosti i ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda da izaberu svoje zakonite političke predstavnike na temelju opravdane i razmjerne zastupljenosti u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine“;
- dio stavka 18. kojim se „izražava zabrinutost da se u procesuiranju slučajeva ratnih zločina primjenjuju različiti zakonski standardi“;
- dio stavka 37. kojim se „poziva nadležna tijela da zajamče medijski pluralizam i osiguraju emitiranje programa na svim službenim jezicima BiH“;

Konstatirajući da u okviru zajedničkih nпора za mir, stabilnost i napredak jugoistoka Europe, Republika Hrvatska, kao potpisnica i jamac Daytonskog sporazuma, punopravna članica EU i NATO saveza, ima interes, odgovornost i obvezu brinuti o regionalnoj sigurnosti i stabilnosti;

Imajući u vidu da Republika Hrvatska dijeli najdužu kopnenu granicu s BiH, da nestabilnost u BiH može imati negativne implikacije za Republiku Hrvatsku, te da je politička, gospodarska i društvena situacija u BiH iznimno osjetljiva;

Uvažavajući da su tri konstitutivna naroda u BiH (Bošnjaci, Hrvati i Srbi), čijim se pripadnicima na popisu pučanstva 2013. godine izjasnilo 96,3% građana BiH, ustavna kategorija i društveno-politička činjenica koja se ne može i ne smije politički ignorirati, te da se u složenoj federalnoj višenacionalnoj zajednici, što BiH po svojem važećem Ustavu jest, stabilnost i napredak mogu ostvariti samo striktnim poštivanjem ustavnog poretka, zajedničkim dogovorom i mehanizmima koji jačaju međusobno povjerenje, a da svi postupci utemeljeni na načelima unitarizma i secesionizma izravno ugrožavaju prosperitet i opstojnost takve zajednice;

Uzimajući u obzir Sporazum iz Bruxellesa lidera bosanskohercegovačkih političkih stranaka, koje imaju većinski izborni legitimitet tri konstitutivna naroda i građana BiH, od 1. listopada 2013. godine, u kojem se navodi da „metoda izbora dva člana Predsjedništva iz Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) treba kroz ustavne amandmane, uvažavajući presudu Suda u Strasbourgu, spriječiti nametanje rezultata izbora bilo kojem od konstitutivnih naroda ili 'Ostalima'“;

Smatrajući da se strateški nacionalni interesi Hrvata u BiH najučinkovitije mogu realizirati u okviru cjelovite i suverene BiH, da Hrvatska podržava opredjeljenje BiH kao njen strateški cilj ulazak u EU i NATO, o čemu sukladno Ustavu BiH moraju donijeti suverenu odluku legitimni predstavnici njezinih naroda i građana, te da je sudbina i

prosperitet BiH usko povezana sa sudbinom i prosperitetom svih njezinih jednakopravnih konstitutivnih naroda i građana;

Smatrajući također da je najveći dio političkih problema i paralize procesa odlučivanja u BiH nastao institucionalnom zlouporabom i kršenjem prava konstitutivnih naroda, posebno hrvatskog naroda kojemu je političkom majorizacijom više puta bilo onemogućeno da na entitetskoj i državnoj razini vlasti potvrdi svoju većinsku političku volju, iskazanu u demokratskom procesu izbora; da tri ravnopravna konstitutivna naroda i svi građani BiH trebaju dobiti mogućnost da sami, kroz demokratski izabrane legitimne predstavnike, konsenzusom neporecive većine tih predstavnika odluče u kakvoj vrsti države žele živjeti, s kakvim unutarnjim ustrojem i u kakvim međusobnim odnosima; da jedino suverena odluka i ravnopravan dogovor konstitutivnih naroda i građana koji žive u BiH mogu jamčiti dugoročno održivo političko rješenje;

Pozdravljajući dosadašnje angažiranje nositelja zakonodavne i izvršne vlasti Republike Hrvatske, te hrvatskih zastupnika Europskog parlamenta na osiguranju europske budućnosti BiH, te jednakopravnosti Hrvata kao konstitutivnog naroda u toj zemlji, i pozivajući ih da u okolnostima visokog rizika od nastanka ustavne i institucionalne krize u BiH to angažiranje intenziviraju,

NA TEMELJU ČLANKA 159. POSLOVNIKA HRVATSKOGA SABORA („NARODNE NOVINE“ br. 81/13., 113/16., 69/17. i 29/18.) HRVATSKI SABOR NA SJEDNICI ODRŽANOJ _____ DONOSI DEKLARACIJU O POLOŽAJU HRVATA U BOSNI I HERCEGOVINI I EUROPSKOM PUTU BOSNE I HERCEGOVINE

I. Ovom Deklaracijom Hrvatski sabor izjavljuje:

1. Paralelno s napredovanjem procesa pristupa BiH Europskoj uniji potrebno je otvoriti pitanje preciznijeg definiranja odredaba Ustava BiH namijenjenih efektivnom osiguravanju pune jednakopravnosti tri konstitutivna naroda, uz puno uvažavanje individualnih prava i sloboda svih državljana BiH. Preciznije definiranje tih odredaba trebalo bi izvesti uzimajući u obzir sljedeća tri kriterija:

- Institucionalna i stvarna jednakopravnost konstitutivnih naroda (sukladno Ustavu BiH i odlukama Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti naroda iz 2000. godine i o Izbornom zakonu iz 2016. godine);
- Pravo svih građana/državljana da im se omogući kandidiranje za pojedine pozicije (predmet Odluke Europskog suda za ljudska prava 'Sejdić-Finci');
- Jednostavnost, transparentnost, upravljivost, ekonomičnost i učinkovitost unutarnjeg uređenja;

Osim ovih kriterija iznimno je važno imati u vidu stajališta Ustavnog suda BiH koja se dotiču ovih ključnih pitanja i odnosa.

2. Spomenute promjene Ustava BiH moraju spriječiti:

- sustavno i dugotrajno teško narušavanja načela konstitutivnosti naroda u BiH, a to načelo konstitutivnosti je nedvojbeno definirano Washingtonskim i Daytonskim sporazumima, te Preambulom Ustava BiH, koja poimence titulira konstitutivne narode, što je potvrđeno i kasnijim odlukama Ustavnog suda BiH;
- narušavanja jednakopravnosti Hrvata u BiH koju podrazumijeva njihov ustavni status konstitutivnog naroda na razini države BiH i oba njezina entiteta;
- ignoriranja i narušavanja u političkoj praksi principa legitimnog političkog zastupanja konstitutivnih naroda u za tu svrhu namijenjenim zakonodavnim i izvršnim tijelima vlasti, te načela pariteta i konsenzusa u tijelima izvršne vlasti u kojima su bila predviđena izvornim tekstovima Washingtonskog i Daytonskog sporazuma i Ustava FBiH.

3. Hrvatski sabor podsjeća europsku i svjetsku, kao i javnosti Hrvatske i BiH, na najteže posljedice dosadašnjeg kršenja spomenutih načela:

- Obnašanje dužnosti hrvatskog člana Predsjedništva BiH, koje je Ustavom predviđeno za predstavnika Hrvata, od strane Željka Komšića, osobe koja je izabrana ogromnom većinom bošnjačkih glasova i uz zanemarivu izbornu potporu bosanskohercegovačkih Hrvata u mandatima 2006.-2010. i 2010.-2014. godine, koja je mogućnost u institucionalnom smislu još uvijek otvorena, čak i u slučaju da svi Hrvati u BiH glasuju za drugog kandidata;
- Izbor pripadnika hrvatskog naroda bez hrvatskog izbornog legitimiteta na poziciju predsjednika Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu FBiH), kao i pet ministara pripadnika hrvatskog naroda od strane bošnjačke većine u Parlamentu FBiH, Ustavom predviđene za predstavnike hrvatskog naroda, uz katastrofalne posljedice na poziciju hrvatskog naroda u FBiH za vladavine koalicija tzv. „Alijansa za promjene“ i „Platforma za promjene“, neustavnom i nezakonitom centralizacijom resursa, te njihovom selektivnom preraspodjelom na štetu hrvatskih područja, po Hrvate štetnim prostornim planiranjem, te narušavanjem pozicije hrvatskih kulturnih ustanova i derogiranjem prava hrvatskih branitelja;
- Izbor potpredsjednika Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda bez hrvatskog izbornog legitimiteta, izbor tri ministra Ustavom entiteta predviđenih za predstavnike hrvatskog naroda, od strane srpskih stranaka, u kontinuitetu od donošenja Daytonskog sporazuma do danas i nemogućnost izbora isključivo legitimnih hrvatskih zastupnika u Klub Hrvata u Vijeću naroda Republike Srpske (institucije Ustavom predviđene za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa konstitutivnih naroda) što za posljedicu ima da Klub Hrvata u Narodnoj skupštini Republike Srpske nikada do sada nije pokrenuo pitanje zaštite vitalnog nacionalnog interesa Hrvata iako je u proteklih 22 godine bilo mnoštvo najtežih kršenja nacionalnih i ljudskih prava Hrvata u entitetu Republika Srpska, a ima ih i danas;
- Mogućnost koja je otvorena nametnutim amandmanima na Ustav FBiH visokog predstavnika Wolfganga Petritscha iz 2002. godine, da bošnjački ministri u Vladi FBiH svaku

odluku donesu protivno volji svih hrvatskih ministara, kojih po Ustavu ima 5 od 17, bez ikakve obveze uvažavanja njihovih stavova i interesa birača koji su ih izabrali, a koja se često koristi u praksi, kao što istu mogućnost imaju srpski ministri u Vladi entiteta Republike Srpske gdje Hrvati nikada nisu niti imali mogućnost utjecati na izbor kvote hrvatskih ministara (3 od 17), zajamčene spomenutim amandmanima;

- Grubo ugrožavanje mogućnosti autonomnog odlučivanja i suodlučivanja Hrvata u oblastima koje su od krucijalnog značaja za identitet hrvatskog naroda – obrazovanju, znanosti, kulturi, medijima i sportu, uslijed upravljanja tim resorima od strane federalnih (entitetskih) ministarstava unatoč činjenici da je njihovo postojanje Ustavni sud BiH proglasio neustavnim uslijed Ustavom definirane isključive nadležnosti županija u navedenim oblastima, te popunjavanje pozicija u diplomaciji BiH rezerviranih za Hrvate osobama koje nemaju podršku samih Hrvata u BiH i njihovih legitimnih predstavnika i koje se po potrebi izjašnjavaju Hrvatima;

4. Opstanak i funkcionalnost suverene države BiH i zahtjevne strukturne reforme zahtijevaju da njeni narodi i građani moraju u nju imati povjerenje i moraju vjerovati u njenu budućnost. Samo jasna struktura federalne države, kakva je BiH, u načelu, i po važećem Ustavu, s mehanizmima zaštite kolektivnih i individualnih prava na cijelom državnom teritoriju sukladno najvišim europskim standardima, te mehanizmima zaštite legitimnih interesa konstitutivnih naroda također u cijeloj BiH, pomoći će daljnjoj demokratizaciji političke scene, kako unutar konstitutivnih naroda tako i u BiH općenito.

5. Ravnopravnost konstitutivnih naroda, nacionalnih manjina i svih građana BiH ostvariva je jedino u okviru federalno-konsocijacijskih aranžmana koji kombiniraju dobra rješenja i prakse na bazi neteritorijalne (institucionalne i personalne) i teritorijalne autonomije (kantoni i entiteti), jer jedino takva ravnopravnost može osigurati dugoročnu stabilnost i održivost BiH.

6. Republika Hrvatska čvrsto vjeruje da Europska unija i Sjedinjene Američke Države imaju i interes i obvezu učiniti izvanredne napore da pomognu BiH, kako u stvaranju sigurnih uvjeta za unutarnji dogovor koji treba rezultirati konsenzusom oko nužnih izmjena Izbornog zakona i Ustava, tako i u stvaranju predvidljive perspektive za euroatlantsku budućnost, čiji je nužan preduvjet povratak punog suvereniteta BiH, odnosno završetak mandata Visokog predstavnika po usvajanju ustavnih promjena sukladnih prethodno iznesenim načelima.

7. Republika Hrvatska snažno pozdravlja dogovor o uspostavi participativnog mehanizma koordinacije u pregovorima s Europskom unijom, zasnovanog na europskom načelu supsidijarnosti, što je bio nužan preduvjet za intenziviranje pristupnog procesa BiH, u uvjerenju da će taj mehanizam dati nemjerljiv doprinos obnovi institucionalnog povjerenja i osjećaja vlasništva svih građana BiH nad procesima integracije u EU.

8. Republika Hrvatska poziva zemlje potpisnice i jamce Daytonskog sporazuma, zemlje u regiji, zemlje EU i zemlje članice PIC-a da svojim prijedlozima i potporom, uključujući i razvojnu potporu, pokažemo da BiH nije usamljena, da je to zemlja europske budućnosti, koja mora imati šansu za dogovor i napredak.

9. Hrvatski sabor pozdravlja činjenicu da je Ustavni sud BiH Odlukom U 23/14 od 1. prosinca 2016. godine djelomično usvojio zahtjev dr. Bože Ljubića, u to vrijeme predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, za ocjenu ustavnosti pojedinih nametnutih odredbi Izbornog zakona BiH koje su izravno kršile načelo legitimnog zastupanja konstitutivnih naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH, a posredno i u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, te omogućavale formiranje izvršne vlasti FBiH u kojoj ne bi bio niti jedan legitimni politički predstavnik Hrvata, čak i u slučaju da su svi Hrvati u BiH glasovali za jednu stranku ili koaliciju.

10. Hrvatski sabor upozorava na činjenicu da je Ustavni sud BiH, sukladno neprovođenju njegove Odluke U 23/14, na svojoj 105. plenarnoj sjednici od 6. srpnja 2017. godine stavio van snage odredbe Potpoglavlja B članak 10.12. stavak 2. u dijelu koji glasi: „*Svakom konstitutivnom narodu se daje jedno mjesto u svakom kantonu*“ i odredbe Poglavlja 20 – Prijelazne i završne odredbe članka 20.16.A stavak 2. točke a-j Izbornog zakona BiH, čime je, ukoliko ne dođe do promjena Izbornog zakona BiH i njegovog usklađivanja sa spomenutom odlukom, onemogućena primjena rezultata općih izbora u BiH koji se trebaju održati u listopadu 2018. godine, odnosno, onemogućena uspostava Doma naroda Parlamenta FBiH i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, kao i imenovanje predsjednika i dva dopredsjednika FBiH, te formiranje Vlade FBiH. Takav scenarij BiH bi mogao dovesti u najdublju institucionalnu krizu od završetka rata s potencijalno vrlo štetnim političkim i sigurnosnim posljedicama.

11. Hrvatski sabor izražava žaljenje zbog činjenice da proces izmjena Izbornog zakona BiH nije uspješno okončan do trenutka raspisivanja Općih izbora te izražava nadu da će spomenuti proces nužnih izmjena Izbornog zakona BiH, Ustava BiH i ustava entiteta biti praćen, ali i ubrzan sljedećim koracima:

- korištenjem i uvažavanjem spomenutih odluka Ustavnog BiH kao prilike za otvaranje iskrenog i intenzivnog procesa postizanja konsenzusa među legitimnim predstavnicima konstitutivnih naroda i svih građana BiH, kako bi se u duhu načela legitimnog zastupanja omogućila primjena presude Europskog suda za ljudska prava u slučaju Sejdić-Finci kroz usvajanje modaliteta izbora članova Predsjedništva BiH i Doma naroda Parlamenta FBiH, eliminirale sve ranije nabrojane posljedice nametnutih izmjena Ustava FBiH i Izbornog zakona BiH, te omogućilo održavanje izbora za Gradsko vijeće Mostara;

- korištenjem činjenice da je Ustavni sud BiH na svojoj 105. plenarnoj sjednici od 6. srpnja 2017. godine utvrdio da Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH broj 02-02-1-1133/17 od 28. travnja 2017. godine nije povrijeđen vitalni interes bošnjačkog naroda u BiH, te da postupak usvajanja tog Prijedloga Zakona treba provesti prema proceduri iz člana IV/3.d) Ustava BiH, kao prilike za postizanje konsenzusa legitimnih predstavnika svih naroda i građana barem oko nužnih izmjena Izbornog zakona BiH;

- usvajanjem Zakona o Javnom radio-televizijskom sustavu BiH kojeg su u srpnju 2017. godine u parlamentarnu proceduru uputili zastupnici stranaka Hrvatskog narodnog sabora BiH u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a koji u cijelosti uvažava temeljna načela i norme Ustava BiH i harmonično odražava temeljnu strukturu bosanskohercegovačkog društva

i države koju čine tri konstitutivna naroda, dva entiteta i svi građani kao državljani, i koji bi Hrvatima kao konstitutivnom narodu omogućio ustavno pravo na medijsku autonomiju;

- rasvjetljavanjem svih do sad nerazriješenih slučajeva ubojstava Hrvata u BiH, od povratnika do najviših dužnosnika, te funkcioniranje pravosuđa i represivnog aparata na procesuiranju ratnih zločina uz potpuno jednak tretman pripadnika svih naroda i eliminiranje bilo kakve političke konotacije takvih slučajeva, što uključuje i tretman svih ratnih operacija uz puno uvažavanje međudržavnih sporazuma na kojima su bile pravno utemeljene.

II. Ovom Deklaracijom Hrvatski sabor traži od nadležnih institucija Republike Hrvatske

U cilju realizacije ustavnih, zakonskih i strateških dokumenata te međunarodnih obveza Republike Hrvatske u odnosu na Hrvate u BiH i prema BiH:

- da Republika Hrvatska, kao potpisnica i jamac Washingtonskog i Daytonskog sporazuma, te članica Vijeća za implementaciju mira u BiH izvršiti Vijeće sigurnosti UN i članice Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira u BiH (PIC) da je nametnutim amandmanima na Ustave entiteta te nametnutim izmjenama Izbornog zakona grubo narušen Daytonski mirovni sporazum. Kako je narušena ravnoteža između ustavne pozicije i prava konstitutivnih naroda u BiH na štetu hrvatskog naroda ali i na štetu stabilnosti i funkcionalnosti BiH, Hrvatski sabor zadužuje predstavnike Republike Hrvatske da pred međunarodnim organizacijama nadležnim za provedbu Daytonskog mirovnog sporazuma zatraže poštivanje Daytonskog mirovnog sporazuma, a njegove nametnute izmjene otklone izmjenama Ustava te Izbornog zakona BiH.

- da Republika Hrvatska, kao članica Vijeća za implementaciju mira, te kao članica NATO i EU u multilateralnom i bilateralnom kapacitetu zagovara i podrži žurne promjene Ustava i Izbornog zakona BiH koje bi vodile ka harmonizaciji i standardizaciji jednakopravne ustavne pozicije tri konstitutivna naroda u BiH, kako u institucionalnom tako i administrativno teritorijalnom pogledu;

- pozivaju se nadležne institucije Republike Hrvatske da povećaju pomoć institucijama obrazovanja, zdravstva, kulture, medija te institucijama katoličke crkve u BiH;

- da u oblike financijske pomoći iz Republike Hrvatske uključe institucije od strateškog značaja za Hrvate u BiH uz puno poštivanje njihove programske i kadrovske neovisnosti i principa projektnog poslovanja usmjerenog na ostvarivanje realnih potreba i rješavanje konkretnih problema;

- da uspostave financijske instrumente ulaganja u razvoj i zapošljavanje u većinskim hrvatskim područjima, u područjima s kojih su Hrvati živjeli u značajnom broju prije rata i s kojih su protjerani ili izbjegli te na taj način spriječe odlazak i podupru povratak iseljenih Hrvata u BiH;

- da Republika Hrvatska pristupi realizaciji obveza iz Zakona o Odnosima Republike

Hrvatske s Hrvatima izvan RH, posebice iz članaka Zakona 53. i 54., što podrazumijeva mikro kreditiranje te ustanovljenje jamstvenog fonda za kreditiranje obiteljskih gospodarstava i malog i srednjeg poduzetništva Hrvata u BiH;

- da stimuliraju nove investicije hrvatskih kompanija koje posluju i investiraju u BiH posebice u mjestima s hrvatskom većinom u kojima je zbog rata broj Hrvata drastično smanjen a zbog diskriminatorne politike nacionalnih većina u entitetima i županijama na čijem se teritoriju nalaze, njihov pristup zapošljavanju onemogućen;

- da potaknu na suradnju sve lokalne, županijske i državne subjekte i predstavnike Republike Hrvatske koji imaju iskustva u korištenju sredstava iz europskih i drugih programa u koncipiranju budućih projekata i prekogranične suradnje koja bi odgovorila na realne potrebe svih sredina u BiH, prije svega u područjima u kojima gospodarski, znanstveni, akademski, kulturni i ostali subjekti koji ostvaruju potrebe Hrvata imaju kapacitete za namjensku i učinkovitu uporabu raspoloživih sredstava, ali i područjima u kojima su dijelovi hrvatskog naroda u stanju neodgovarajućeg zadovoljenja potreba u tim oblastima;

- da u potpunosti valoriziraju ulogu Hrvatskog vijeća obrane u obrani Republike Hrvatske i hrvatskih prostora u BiH, ali i očuvanju suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti cijele BiH, te podupru rješavanje statusnih i egzistencijalnih pitanja braniteljske populacije, a posebice invalida i stradalnika Domovinskog rata;

- da izjednače Hrvate izvan Hrvatske u ostvarivanju prava glasa s ostalim državljanima Republike Hrvatske sukladno Ustavu Republike Hrvatske, uvođenjem dopisnog, po mogućnosti i elektronskog glasovanja, te razmatranjem usklađivanja broja zastupnika koji predstavljaju Hrvate izvan RH s udjelom te populacije u ukupnom broju birača.

OBRAZLOŽENJE

Ocjena stanja i ciljevi:

Bosna i Hercegovina - država tri ravnopravna konstitutivna naroda

Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini je dio jedne i nedjeljive hrvatske nacije, bez obzira u kojoj zemlji i u kojem dijelu svijeta pripadnici te nacije obitavaju.

Bosna i Hercegovina je, temeljem Aneksa IV (Ustava) iz Daytonu utemeljena kao država tri konstitutivna naroda što je definirano posebice preambulom Ustava:

„*Podsjećajući* na Temeljna načela usuglašena u Genevi 8. rujna 1995. godine i u New Yorku 26. rujna 1995., **Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (zajedno s ostalima) i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine.“**

Dakle, Hrvati u Bosni i Hercegovini su jedan od tri ustavotvorna konstitutivna naroda. Radi pravilnog poimanja države Bosne i Hercegovine i položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini važno je podsjetiti se na kojim povijesnim i političkim principima je Bosna i Hercegovina utemeljena.

Tijekom cijele moderne povijesti u BiH su postojale tri jasno definirane identitetski utemeljene grupe koje su činile ogromnu većinu stanovništva zemlje. Te su grupe u vrijeme Otomanskog carstva bile prvenstveno utemeljene na vjerskom identitetu, ali je već polovicom 19. stoljeća, u vrijeme nacionalnih preporoda diljem Europe, primjetan ubrzan proces konstituiranja tih grupa u kapacitetu modernih nacija.

Bosanskohercegovački Sabor iz perioda austrougarske vlasti je zbog tih okolnosti bio zasnovan na konfesionalnom i kurijalnom principu. Prema Izbornom redu Ustava po konfesionalnom zemaljskom ključu pravoslavcima je pripadao 31, muslimanima 24, katolicima 16, a Židovima jedan mandat.

Principi jednakopravnosti tri nacije su jasno utkani i u prvi moderni dokument koji govori o državotvornosti Bosne i Hercegovine i njenog unutarnje uređenja. U Rezoluciji usvojenoj na Prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a održanom u Mrkonjić Gradu 25. studenog 1943. godine izražena je **„odlučnost naroda BiH da njihova zemlja, koja nije ni srpska, ni hrvatska ni muslimanska, nego i srpska i muslimanska i hrvatska, bude zbratimljena zajednica u kojoj će biti osigurana puna ravnopravnost svih Srba, Muslimana i Hrvata“.**

Time je Bosna i Hercegovina definirana kao višenacionalna država, a činjenica da se taj datum danas u Bosni i Hercegovini obilježava kao službeni Dan državnosti Bosne i Hercegovine svjedoči da je načelo pune ravnopravnosti sva tri konstitutivna naroda sastavni dio ne samo političke povijesti BiH nego i glavna karakteristika njene sadašnje državnosti.

U okviru komunističke Jugoslavije, ustavnim Amandmanima XVIII, XXX, XXXII i XXXIV, na Ustav SR Bosne i Hercegovine, od 15. veljače 1972. godine, izvršene su radikalne promjene u definiranju Bosne i Hercegovine i promjene ustavnog položaja naroda. U Amandmanu XVIII Bosna i Hercegovina je definirana kao “socijalistička samoupravna i državna zajednica radnih ljudi i građana, **naroda Bosne i Hercegovine - Srba, Muslimana i Hrvata, pripadnika drugih naroda, narodnosti i etničkih grupa, koji u njoj žive (...)**”.

U Bosni i Hercegovini Ustavom je bila zajamčena “ravnopravnost naroda, narodnosti i etničkih grupa”. Svima njima, kako narodima Bosne i Hercegovine - Hrvatima, Srbima i Muslimanima, kao i pripadnicima drugih naroda, narodnosti i etničkih grupa osiguravaju se uvjeti za afirmaciju nacionalnih vrijednosti, slobodno ispunjavanje nacionalnih osobnosti u skladu sa potrebama zajedničkog života i “**razmjerna zastupljenost u predstavničkim organima društveno-političkih zajednica i njihovim izvršnim organima**”.

Ovime se jasno vidi da je načelo pune jednakopravnosti tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini kamen temeljac i konstanta cijele političke povijesti Bosne i Hercegovine, od Austrougarskog i komunističkog perioda do današnje dejtonske Bosne i Hercegovine.

Stvaranje današnje države Bosne i Hercegovine usred konceptualnih političkih razlika tri naroda tijekom procesa osamostaljenja

Suvremena Bosna i Hercegovina rezultat je nagle transformacije jedne od šest republika bivše Jugoslavije u neovisnu, međunarodno priznatu državu sa složenim poratnim Daytonskim uređenjem. U raspletu jugoslavenske krize kasnih 80-tih i početkom 90-ih godina prošlog stoljeća su na površinu isplivale sve slabosti i suprotnosti do tad postojeće Jugoslavije koje su završile njenim raspadom i krvavim ratom, koji je najteže posljedice ostavio u Bosni i Hercegovini.

Kada je postalo jasno da se postojeća savezna država neće moći održati, u Bosni i Hercegovini se tragalo za modalitetom harmonizacije unutarnjih, prije svega međunacionalnih odnosa, kao odgovorom na novu političku realnost.

S tim u vezi u srpnju 1990. godine 31 amandmanskom izmjenom na Ustav Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine provedena je opsežna ustavna reforma. Njome je Bosna i Hercegovina definirana kao „**demokratska i suverena država ravnopravnih građana, naroda Bosne i Hercegovine – Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti koji u njoj žive**“. Time je BiH zapravo iznova potvrđena kao višenacionalna državna zajednica.

Ranije uvedeno ustavno načelo o razmjernoj zastupljenosti naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine, u skupštinama društveno-političkih zajednica, **Amandmanom LXI je**

prošireno i na tijela koja one biraju, kao i na Predsjedništvo i druga državna tijela.

Za izbor članova Predsjedništva Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine bile su formirane četiri kandidatske liste (štampane kao dijelovi jedinstvenog glasačkog lista), na kojima su bili: kandidati **Muslimani, Srbi, Hrvati i ostali koji se nisu nacionalno izjasnili ili su pripadali drugim narodima**. Za članove Predsjedništva Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine izabrani su oni koji su dobili relativnu većinu iz svakog naroda.

Paralelno s raspletom krize u bivšoj Jugoslaviji tekli su politički procesi definiranja budućnosti same Bosne i Hercegovine u kojima su akteri bili tek izabrani politički predstavnici tri konstitutivna naroda predstavljeni trima nacionalnim strankama: HDZ BiH u ime Hrvata, SDA u ime Muslimana/Bošnjaka i SDS u ime Srba. Odmah su na vidjelo izišli različiti pogledi na ustroj Bosne i Hercegovine, kako glede njenog unutarnjeg uređenja tako i njenog položaja u nekoj eventualnoj budućoj zajedničkoj državi. Pri tome je:

- muslimansko-bošnjačka strana zagovarala neovisnost države s unitarnim unutarnjim uređenjem,
- hrvatska strana je zagovarala izlazak iz Jugoslavije i federalni ustroj po nacionalno-teritorijalnom principu, tj. federalne jedinice s nacionalnom većinom jednog, drugog i trećeg konstitutivnog naroda,
- srpska strana je zastupala ostanak cijele BiH ili barem većeg njenog dijela u nekoj novoj krnjoj Jugoslaviji.

Važno je naglasiti da su i danas, skoro 25 godina nakon uspostave mira u Bosni i Hercegovini, na političkoj sceni prisutne slične političke paradigme što svjedoči da u BiH još uvijek nije riješeno ni međunacionalno pitanje niti je postignut stabilan konsenzus glede njenoga unutarnjega ustroja.

Nemogućnost dogovora i iznalaženja za sve prihvatljivog rješenja produbilo je političke sukobe u Bosni i Hercegovini, što je onda uz agresivnu politiku velikosrpskog projekta i bošnjačko odbijanje principa federalizma i mirovnih planova dovelo do ratnih sukoba, smrti, devastacije i razaranja.

Nezavisnost Bosne i Hercegovine

Bosna i Hercegovina je proglasila nezavisnost nakon referenduma održanog 29. veljače i 1. ožujka 1992. godine na kome je glasovalo 63,6 % stanovnika BiH s pravom glasa od kojih su njih 99,7% podržali nezavisnost. Na podršku ovom referendumu su građane pozvali svi lideri hrvatskih i muslimansko-bošnjačkih stranaka. Važno je također reći da je i predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman dodatno potaknuo i ohrabrio Hrvate u BiH da sudjeluju na referendumu i odaberu nezavisnost BiH.

Uvidom u rezultate referenduma razvidno je kako je najveći postotak izlaznosti zabilježen u većinskih hrvatskim općinama i sredinama. Uzimajući u obzir činjenicu da su Hrvati tada činili 17,4% stanovništva BiH, te da su Srbi skoro potpuno bojkotirali referendum, jasno je da bez Hrvata ne bi bilo natpolovičnog odaziva na referendum a time niti neovisnosti Bosne i Hercegovine. Time su Hrvati izbacili Bosnu i Hercegovinu iz krnje, Miloševićeve Jugoslavije.

Međutim, već prilikom definiranja referendumskog pitanja na vidjelo su izbile političke i konceptualne razlike u odnosu na buduću samostalnu državu između predstavnika dva naroda - Muslimana/Bošnjaka i Hrvata, dva naroda koji su podržali neovisnost BiH.

Hrvati su inzistirali na sljedećoj definiciji referendumskog pitanja: „*Jeste li za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, državnu zajednicu konstitutivnih i suverenih naroda hrvatskog, muslimanskog i srpskog u njihovim nacionalnim područjima (kantonima)?*“ (tzv. Livanjsko pitanje).

Skupština R BiH je unatoč tomu glasovima muslimanskih/bošnjačkih zastupnika izglasala pitanje: „*Jeste li za suverenu i nezavisnu Bosnu i Hercegovinu, državu ravnopravnih građana, naroda BiH – Muslimana, Srba, Hrvata i pripadnika drugih naroda koji u njoj žive?*“

Iako hrvatski politički predstavnici nisu bili zadovoljni sadržajem referendumskog pitanja koji nije eksplicitno afirmirao princip teritorijalnog federalizma kojeg su tada podržavali predstavnici međunarodne zajednice kao rješenje za zaustavljanje nasilja i preduvjet za nezavisnost BiH, hrvatski predstavnici su ipak pozvali Hrvate da podrže neovisnost BiH. Političke i konceptualne razlike koje su u pred referendumsko vrijeme opterećivale odnose bošnjačkih (tada muslimanskih) i hrvatskih predstavnika, u sličnom obliku vidljive su i prisutne i danas u Federaciji BiH, gdje Bošnjaci zastupaju politiku unitarizma, dok se Hrvati još uvijek bore za očuvanje i provođenje načela konsocijacije i federalizma kao jedinih načela koja imaju kapacitet urediti društvene i političke odnose u višenacionalnim državama poput BiH.

Nakon referenduma 6. ožujka Alija Izetbegović je zatražio priznanje nezavisnosti od strane međunarodne zajednice. Četiri dana kasnije, SAD i europske zemlje su preporučile priznanje nezavisnost BiH, **ali samo u slučaju da BiH usvoji ustavne amandmane** koji će osigurati mirni razvoj BiH unutar njenih vanjskih granica. Drugim riječima, članovi međunarodne zajednice su čak i tada bili svjesni da se Bosna i Hercegovina mora organizirati na federalnim i konsocijacijskim principima koji štite prava i garantiraju jednakopravnost tri naroda u BiH. Kao rezultat mirovne konferencije s ciljem sprječavanja sukoba u BiH u veljači 1992. godine, pod pokroviteljstvom Europske zajednice (preteča EU-a) je predstavljen mirovni plan autora Lorda Carringtona (britanskog diplomata) i Josea Cutleria (portugalskog diplomata).

Takozvani „Lisabonski sporazum“ je predviđao decentralizaciju BiH, uvođenje federalnih jedinica s izrazitom većinom jednog od tri naroda i zajedničku vladavinu tri jednakopravna naroda u BiH. **Usvajanje plana je bilo preduvjet** za međunarodno priznanje Bosne i Hercegovine, kao što je i navedeno u preporukama SAD-a i EC-a 10. ožujka 1992. Plan je potpisan **18. ožujka 1992.** od strane Alije Izetbegovića u ime Muslimana/Bošnjaka, Radovana Karadžića u ime Srba i Mate Bobana u ime Hrvata. Ovim planom je trebao biti spriječen sukob u BiH, a BiH je trebala biti transformirana u nezavisnu federalnu državu koja osigurava institucionalnu i teritorijalnu jednakopravnost tri naroda.

28. ožujka 1992. Alija Izetbegović, nakon sastanka s ambasadorom SAD-a u Jugoslaviji Warrenom Zimmermannom je povukao svoj potpis i kategorički odbio svako uređenje BiH koje se ne temelji na principima unitarizma i centralizma, odbijajući načela federalizma i konsocijacije, koji su nužni u višenacionalnoj državi poput BiH. Takvo stajalište, u

kombinaciji s ostalim uzrocima i okolnostima, vodilo je kasnijem ubrzanom gubitku povjerenja u mogućnost sporazumnog i institucionalnog rješavanja krize, pogoršanju međunacionalnih odnosa i početku rata u BiH. Elementi takve unitarističke politike i danas su sastavni dio političke agende određenih bošnjačkih i takozvanih građanskih stranaka, a reproduciranje unitarističkog narativa proces u kojem najaktivniju ulogu imaju društvene, kulturne i medijske elite koje se pozivaju na „građansku državu“ i izborna načelo „jedan čovjek – jedan glas“.

Važno je podsjetiti da dok su hrvatski predstavnici prihvatili sve mirovne sporazume predstavljane od strane međunarodne zajednice, uključujući Lisabonski sporazum, Vance-Owenov plan i Owen–Stoltenbergov plan, bošnjačka strana je odbila sve mirovne sporazume do Washingtonskog i Daytonskog sporazuma. Bošnjaci su odbijali princip federalizma i zalagali su se za unitarizam u višenacionalnoj državi u kojoj bi onda oni svojim relativnim većinskim udjelom u populaciji mogli dominirati. Nažalost, isto se događa i danas relativiziranjem odluke Ustavnog suda „Ljubić“ i odbacivanja načela federalizma, konsocijacije i poštivanja Ustava BiH od strane bošnjačkih političkih elita.

Uspostava današnje Bosne i Hercegovine -- Washingtonski i Daytonski mirovni sporazum

Washingtonski sporazum

Nakon što su se tijekom 1992. godine hrvatske i bošnjačke oružane snage više ili manje koordinirano suprotstavljale velikosrpskoj agresiji, tijekom 1993. godine došlo je do međusobnih sukoba između postrojbi Armije R BiH i Hrvatskog vijeća obrane. Taj sukob je počeo jenjavati početkom 1994. godine. Diplomatskim zalaganjem i posredovanjem Sjedinjenih američkih država i Republike Hrvatske, privremeni administrativni aranžmani na teritorijima pod kontrolom HVO i A R BiH (Hrvatska Republika Herceg-Bosna i Republika Bosna i Hercegovina) te Republika Hrvatska potpisale su preliminarni Sporazum o stvaranju Federacije BiH, tzv. **Washingtonski sporazum, 18. ožujka 1994. godine.**

Washingtonskim sporazumom je dogovoreno stvaranje Federacije BiH kao zajednice hrvatskog i bošnjačkog naroda, s ciljem kasnijeg federaliziranja cijele države BiH. Sporazum su u ime Republike Hrvatske potpisali dr. Mate Granić, a u ime administrativnih aranžmana na teritorijima pod kontrolom A R BiH i HVO dr. Haris Silajdžić i Krešimir Zubak.

Washingtonskim sporazumom definiran je unutarnji ustroj teritorija s **većinskim bošnjačkim i većinskim hrvatskim stanovništvom u BiH**, koji je preoblikovan u Federaciju Bosne i Hercegovine (F BiH). F BiH se po sporazumu sastojala od federalnih jedinica, županija/kantona, koje imaju jednaka prava i odgovornosti. Takav kantonalni ustroj predstavljao je svojevrsnu obranu od moguće političke dominacije izrazito brojnijeg naroda (Bošnjaka) nad malobrojnijim (Hrvatima) na prostoru F BiH.

Predsjednik Hrvatske dr. Franjo Tuđman i predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović potpisali su tom prigodom i **Okvirni sporazum o konfederalnim vezama između RH i buduće bošnjačko-hrvatske federacije u BiH**, a premijer BiH Haris Silajdžić i predsjednik

Predsjedničkog vijeća HRHB Krešimir Zubak potpisali su tekst *Nacrta Ustava Federacije Hrvata i Bošnjaka u BiH*.

Po članku 1. Ustava F BiH, „Bošnjaci i Hrvati kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Republike Bosne i Hercegovine, ostvarujući svoja suverena prava, preoblikuju unutarnju strukturu **teritorija sa većinskim bošnjačkim i hrvatskim stanovništvom** u Republici Bosni i Hercegovini u Federaciju Bosne i Hercegovine koja se sastoji od federalnih jedinica sa jednakim pravima i odgovornostima“. Ovaj članak Ustava definirao je Bošnjake i Hrvate kao konstitutivne narode Federacije i time još jednom potvrdio načelo konstitutivnosti i jednakopravnosti naroda kao temeljno načelo ustavnoga ustroja BiH.

Nakon što je Ustavotvorna skupština prihvatila nacrt Ustava Federacije formirana je jedinstvena Vlada Republike i Federacije Bosne i Hercegovine od predstavnika Hrvata i Bošnjaka. Pri tome je Republika BiH preuzela samo ingerencije koje se tiču međunarodnopravnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, dok su sve ostale funkcije bile u nadležnost Federacije. Iste osobe su bile članovi jedinstvene Vlade R/F BiH.

Vrlo brzo nakon uspostave Federacije BiH, na vidjelo su ponovno izašle konceptualne razlike između predstavnika Hrvata i Bošnjaka u odnosu na aktualnu i buduću državnu strukturu. Dok su Hrvati Federaciju BiH vidjeli kao Federaciju dva konstitutivna naroda i ostalih koji u njoj žive, bošnjačka strana ju je u prvoj fazi nastojala prikazati i implementirati isključivo kao Federaciju federalnih jedinica - kantona/županija, a u drugoj fazi što više ovlasti s razine županija/kantona prebaciti na federalnu razinu.

Preko relativiziranja i negiranja načela konstitutivnosti naroda u prvoj fazi, te razvlašćivanja kantona/županija u drugoj fazi bošnjačka nacionalna politika išla je u smjeru unitarizacije i centralizacije Federacije i njenog pretvaranja u entitet s izrazitom bošnjačkom institucionalnom i političkom dominacijom. Taj proces ulazi u svoj epilog pokušajem bošnjačkih stranaka da neustavnim prijedlogom izbornog zakona ignoriraju odluku Ustavnog suda BiH i u potpunosti istisnu Hrvate iz svih institucija u Federaciji, pretvarajući je u *de facto* Bošnjački entitet – to jest, u preteču Bošnjačke nacionalne države.

Daytonski sporazum

Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini ili Daytonski mirovni sporazum, parafiran je u Daytonu (SAD) na kraju mirovne konferencije održane od 1. do 21. studenoga 1995. godine, a službeno je potpisan u Elizejskoj palači u Parizu, 14. prosinca. Daytonski sporazum je zapravo ustrojio Bosnu i Hercegovinu kao asimetričnu konfederaciju.

Sporazum su potpisali, u ime BiH predsjedatelj Predsjedništva Alija Izetbegović, u ime RH predsjednik Franjo Tuđman, a u ime Srbije Slobodan Milošević. Stvoren je izrazito asimetričan sustav u kojem je entitet Republika Srpska izrazito centralizirana, unitarna struktura s apsolutnom srpskom etničkom većinom i dominacijom, a drugi entitet, Federacija BiH decentralizirana federalna zajednica koju čini deset kantona, od kojih pet ima izrazitu bošnjačku većinu, tri izrazitu hrvatsku većinu, i dva koja su mješovita, bez izrazite većine, ali na razini entiteta, sama Federacija ima izrazitu bošnjačku većinu (70,40%).

Malo je poznato da je u Daytonu 10. studenog 1995. godine potpisan i „**Daytonski sporazum o implementiranju Federacije Bosne i Hercegovine**“ (DAIF), koji sačinjava dio međunarodnog prava u istoj mjeri kao i sam Daytonski mirovni okvir za BiH. Sporazum o implementiranju Federacije BiH predstavlja daljnju operacionalizaciju Washingtonskog sporazuma u novim uvjetima, te kroz njegovo važenje Washingtonski sporazum još uvijek predstavlja jedan od pravnih temelja ustavnog ustroja FBiH, pa time i BiH.

To znači da i sva ona prava koja su definirana Washingtonskim sporazumom, a odnose se na poziciju konstitutivnih naroda, ostaju na snazi. Međutim, taj je dokument, sustavno zapostavljan tijekom više od dva desetljeća trajanja Daytonskog poretka, a mnoge su njegove odredbe zaobidene ili obezvrijeđene odlukama različitih tijela vlasti, bez njegovog formalnog ukidanja.

Sastavni dio Daytonskog mirovnog sporazuma je **Aneks IV - Ustav Bosne i Hercegovine** koji definira njenu administrativno-teritorijalnu i institucionalnu strukturu te ustavnu poziciju njenih konstitutivnih naroda. Iako je Aneks IV Bosnu i Hercegovinu definirao prvenstveno kao državu tri njena konstitutivna naroda, što je jasno vidljivo već iz preambule Ustava, ovi principi nisu dosljedno operacionalizirani kroz ostatak Ustava samom činjenicom da je država tri konstitutivna naroda sastavljena od dva entiteta, jednog s izrazitom srpskom a drugog s izrazitom bošnjačkom demografskom većinom.

Ipak, malobrojniji Hrvati su izvorno mogli ostvarivati svoja nacionalna prava barem u Federaciji BiH i na razini države zahvaljujući principima pariteta i legitimnog zastupanja koji su bili prisutni u izvornom Ustavu Federacije BiH, prije nametnutih amandmana od strane visokih predstavnika. FBiH i država imaju dvodomne parlamente, kod kojih se Donji dom (Zastupnički dom) izabire po „građanskom“ principu „jedna čovjek - jedan glas“, a u Gornjem domu (Domu naroda) svaki je konstitutivni narod predstavljen istim broj delegata/izaslanika uvažavajući princip pariteta. Isto je bilo i u slučaju Vlade Federacije BiH u kojoj su se odluke donosile konsenzusom, a kroz ured zamjenika ministara, sama Vlada je osiguravala potpuni paritet Hrvata i Bošnjaka.

Naime, **Vlada Federacije BiH** je bila uspostavljena na načelima **pariteta** i **konsenzusa** između bošnjačkih i hrvatskih političkih predstavnika. Paritet se ogledao u ravnomjernoj zastupljenosti u Vladi FBiH – ukoliko je ministar bio Bošnjak, njegov zamjenik je bio Hrvat i obrnuto. U donošenju odluka Vlade FBiH ravnopravno su sudjelovali svi ministri i svi zamjenici, a vrijedio je i ograničen institut veta u donošenju odluka što zorno pokazuje kako su se sve bitne odluke u Vladi FBiH morale donositi konsenzusom bošnjačkih i hrvatskih ministara.

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH je bio sastavljen od **po 30 delegata/izaslanika u klubu Hrvata i 30 delegata/izaslanika u klubu Bošnjaka**, uz proporcionalni broj zastupnika Ostalih (koji su tada uključivali i Srbe u FBiH). Neophodna je bila najmanje jedna polovina delegata svakog kluba za prijedlog kandidata za Predsjednika i Dopredsjednika Federacije, koji su zatim imenovali Vladu Federacije. Praktički se nije moglo dogoditi da Predsjednik i Vlada Federacije budu izabrani bez legitimne većinske političke volje bilo kojeg od dva konstitutivna naroda u Federaciji.

Ovi mehanizmi zaštite nacionalnih prava nisu ni na koji način ograničavali funkcioniranje Federacije BiH već su bili instrument rasta međusobnog povjerenja između Bošnjaka i Hrvata te povjerenja u institucije države, a time i u samu državu BiH.

Promjene Daytonskog i Washingtonskog mirovnog sporazuma i ustavnopravnog poretka BiH i proces dekonstituiranja Hrvata u BiH

Proces dekonstituiranja Hrvata u BiH je započeo 2000. godine prijedlogom izmjena izbornih pravila na inicijativu voditelja misije OESS-a u BiH Roberta Barryja. Ovi amandmani na izborna pravila su predloženi pred same opće izbore 2000. godine i usvojeni od strane Privremenog izbornog povjerenstva 14. listopada 2000. godine. Po tim izmjenama koje su važile samo na tim izborima, svi zastupnici svih županijskih skupština sudjelovali su u izboru svih izaslanika u Domu naroda Federacije BiH, neovisno o nacionalnoj pripadnosti županijskih zastupnika, kao i o klubu odgovarajućeg konstitutivnog naroda u koji biraju izaslanike.

To je značilo da su brojniji bošnjački županijski izaslanici i bošnjačke stranke bile u mogućnosti birati hrvatske izaslanike u Dom naroda u većinski bošnjačkim županijama (pet od deset županija), i tako u potpunosti ignorirati izbornu volju hrvatskog naroda u tim županijama. Iako su izbori 2000. godine implementirani po novim pravilima, međunarodna zajednica je ubrzo uvidjela njihovu kontraproduktivnost i izbrisala ih je prije sljedećih izbora. Ipak šteta je već bila napravljena kreiranjem Vlade „Alijanse za Promjene“ koja se je sastojala od devet bošnjačkih i jedne minorne hrvatske stranke, ignorirajući tako izbornu volju skoro 90% Hrvata u FBiH.

Poslije ove neslavne epizode međunarodne zajednice, počeo je puni proces dekonstituiranja Hrvata u FBiH pod krinkom implementacije odluke Ustavnog suda BiH U 5/98 (Odluka o konstitutivnosti sva tri naroda na čitavoj teritoriji Bosne i Hercegovine) donesene 1. srpnja 2000. godine.

Proces dekonstituiranja Hrvata je nastavljen izravnim intervencijama u sam ustavni poredak FBiH i BiH od strane Visokog predstavnika Wolfganga Petritsch. Pozivajući se između ostaloga na Odluku Ustavnog suda BiH U 5/98, po kojoj se odredbe Ustava BiH o konstitutivnosti naroda odnose na Bošnjake, Hrvate i Srbe, što „mora biti shvaćeno kao jedan **natkrovljujući princip Ustava BiH** kojem se entiteti moraju u potpunosti povinovati,“ Petritsch je u travnju 2002. godine nametnuo ukupno 36 amandmana na Ustav FBiH.

Preširoko shvaćajući i prakticirajući tzv „bonske ovlasti“ te zloupotrebljavajući spomenutu Odluku Ustavnog suda BiH, Petritsch je nametnuo amandmane koji nikada nisu legitimirani i usvojeni u Parlamentu Federacije BiH. Ovi amandmani su proizveli dugotrajne štetne posljedice po ravnopravnost Hrvata u Federaciji BiH, ali štetne posljedice i za samu Bosnu i Hercegovinu.

Iako je cilj tih amandmana bio uspostavljane Srba kao trećeg, ravnopravnog konstitutivnog naroda u Federaciji BiH, *de facto* ti amandmani ne samo da nisu uspjeli u tome, nego su i marginalizirali položaj Hrvata u FBiH. Ironično, umjesto da sva tri naroda postanu u potpunosti ravnopravna na cijelom teritoriju BiH, provedba odluke Ustavnog suda BiH i ovi amandmani su imali efekt daljnje polarizacije i pretvaranja BiH u *de facto* labavu konfederaciju dva „građanska“ entiteta s izrazitom srpskom, odnosno bošnjačkom, većinom.

Najdalekosežnije su posljedice bile po osnovu amandmana XXXIII, prema kojemu su u Domu naroda učinjene radikalne promjene. **Broj delegata Hrvata i Bošnjaka je smanjen s po 30 na po 17 delegata** svakog od tih naroda, a isti broj je dodijeljen i Klubu Srba. Tako Dom naroda Parlamenta FBiH od tada broji 58 delegata/izaslanih 17 Bošnjaka, 17 Hrvata 17 Srba i 7 iz reda Ostalih, čiji je klub također uveden. Ovi amandmani su definirali da se delegati/izaslanih za Dom naroda Federacije biraju iz kantonalnih/županijskih skupština nakon održanih općih izbora.

Način izbora je omogućio da su skupštine većinski bošnjačkih županija uvijek u mogućnosti izabrati 37 delegata iz sva tri naroda i Ostalih, što čini natpolovičan broj svih delegata u Domu (58), koji je dovoljan za izglasavanje bilo kojeg zakona u ovom domu. Pri tomu su bošnjačke stranke uvijek u mogućnosti izabrati 14 od 17 delegata u Klubu Bošnjaka, 12 od 17 delegata u Klubu Srba, 6 od 17 delegata u Klubu Hrvata i 5 od 7 delegata u Klubu Ostalih.

Ovaj problem je nastao činjenicom da bošnjački glasači mogu u pet većinski bošnjačkih županija izabrati u županijske skupštine Hrvate, Srbe i Ostale koji nisu uistinu hrvatski (ili srpski, ili predstavnici Ostalih), već bošnjački predstavnici, jer su dobili glasove bošnjačkih glasača. Treba se podsjetiti da je Ustavni sud u odluci „Ljubić“ jasno naveo da „(...) **veza između onih koje predstavlja i njihovih političkih predstavnika na svim administrativno-političkim razinama je ta koja omogućava legitimitet predstavnicima zajednice.**“

U slučaju načina izbora predstavnika u županijske skupštine, ta veza jednostavno se ne može osigurati trenutnim izbornim zakonom niti ona postoji u većini skupština. Nadalje, ti Hrvati, Srbi i Ostali izabrani u skupštine većinski bošnjačkih županija, koji su lojalni bošnjačkim strankama i zastupaju njihovu politiku a ne politiku naroda koje bi trebali predstavljati, jednom kad su kao takvi izabrani u županijske skupštine između sebe biraju predstavnike u Dom naroda koji nemaju izborni legitimitet, kao što je to zaključio i sami Ustavni sud BiH.

Takve neustavne odredbe osporenog izbornog zakona **omogućavaju situaciju** u kojoj bi nakon Općih izbora 14 od 17 delegata u Klubu Bošnjaka, 12 od 17 delegata u Klubu Srba, 6 od 17 delegata u Klubu Hrvata i 5 od 7 delegata u Klubu Ostalih Doma naroda Parlamenta F BiH bili izabrani na listama bošnjačkih stranaka, a da pri tom niti jedna od tih stranaka nije dobila **niti jedan izborni glas** građana Federacije BiH koji su se na službeno važećem Popisu stanovništva izjasnili kao Hrvati, Srbi ili pripadnici grupe Ostalih. Očito da osporeni Izborni zakon BiH omogućava Bošnjacima potpunu kontrolu Doma naroda Parlamenta F BiH (konkretno 37 od 58 delegata) što uključuje kontrolu minimalno 1/3 delegata u svakom klubu Doma naroda.

Odluke u Domu naroda donose se prostom većinom izuzev onih koje su od vitalnog nacionalnog interesa. Nametnutim amandmanima od strane OHR-a na Ustav F BiH, potrebna je **2/3** umjesto ranije **natpolovične** većine za pitanja od vitalnog nacionalnog interesa koja nisu nabrojana u Ustavu, a **1/3** umjesto ranije **natpolovične većine** za izbor Predsjednika i dopredsjednike F BiH uz mogućnost potvrđivanja u samo jednom domu (bošnjački većinskom Zastupničkom domu), što znači da su Bošnjaci u mogućnosti izabrati kompletnu izvršnu vlast u Federaciji **bez potpore i sudjelovanja drugih konstitutivnih naroda**. To se je i dogodilo već dva puta, izborom Predsjednika i dopredsjednike Federacije, kao i Vlade

Federacije („Vlada alijanse za promjene“ 2001. godine i Vlada platforme“ 2011. godine) bez hrvatskog izbornog legitimiteta .

U tom slučaju i **Predsjednik Federacije BiH i dva dopredsjednika** također bi mogli biti iz bošnjačkih stranaka, kao i **svih 16 ministara u Vladi F BiH plus premijer**. Uzmemo li u obzir da u skladu s osporenim Izbornim zakonom BiH Bošnjaci mogu bez ijednog hrvatskog izbornog glasa izabrati i **oba člana Predsjedništva BiH** koji se biraju iz F BiH, postaje **potpuno jasno** zašto bošnjački politički predstavnici ne žele provesti Odluku Ustavnog suda BiH „Ljubić“ i izmijeniti izbornu zakonodavstvo.

Pored toga, **Bošnjaci koji čine više od 70% stanovništva Federacije BiH**, u Donjem domu Parlamenta F BiH, Zastupničkom domu imaju osiguranu ne samo natpolovičnu nego i **dvotrećinsku većinu**. Osporeni dijelovi Izbornog zakona BiH Bošnjacima su *de facto* omogućavali **punu kontrolu cjelokupnog Parlamenta F BiH**. Kontrolom Parlamenta F BiH Bošnjaci imaju i **punu kontrolu izvršne vlasti na razini F BiH**. Ukoliko se nekim slučajem i dogodi da u Vladi FBiH budu legitimni hrvatski predstavnici, zbog sastava Vlade i načina odlučivanja, Vlada odluke može donositi potpuno neovisno o hrvatskim glasovima jer **Bošnjaci uvijek imaju 8+1 glas od mogućih 17** - odluke se donose većinom glasova, **umjesto konsenzusom o vrlo važnim pitanjima**, kao što je to bio slučaj prije nametnutih amandmana na Ustav F BiH.

Posljedica svih ovih amandmana je da su Hrvati *de facto* izgubili konstitutivnost u entitetu Federacije, a u entitetu Republika Srpska je nikada nisu ni dobili zbog toga što je Odluku Ustavnog suda iz 2000. godine provedena samo u slovu zakona, ali nisu organizirani mehanizmi koji bi osigurali provedbu tih zakona na terenu. Bosna i Hercegovina je time zapravo uspostavljena kao zbir dva entiteta, jednog sa srpskom većinom i dominacijom i drugog s bošnjačkom većinom i dominacijom.

Jedan dvogodišnji (Alijansa) i jedan četverogodišnji (Platforma) mandat vlasti u Federaciji formirani bez sudjelovanja legitimnih hrvatskih predstavnika, uz donošenje protuustavnih zakona, za posljedicu je imalo političku i ekonomsko-socijalnu marginalizaciju hrvatskog naroda. Razni su primjeri i modaliteti te marginalizacije:

- dokup radnog staža iz Proračuna (u koji svi građani uplaćuju) tisućama nezaposlenih radnika propalih industrijskih bazena većinski bošnjačkih područja,
- selektivno financiranje boračke i stradalničke populacije na štetu Hrvata,
- primjenom diskriminatornih koeficijenata raspodjele prihoda od PDV-a, i tendenciozno umanjenim procjenama broja stanovnika većinski hrvatskih županija, oštećene su sve većinski hrvatske županije,
- u raspolaganju prostorom, nametanjem neustavnog Zakona i na njemu temeljenog Prostornog plana, velika područja većinski hrvatskih općina i županija izuzimana su iz nadležnosti općina i županija i prebacivana neustavno u nadležnost entiteta, gdje je bošnjačka strana temeljem odnosa u Vladi Federacije, imala odlučujuću riječ.

Čak kad bi se i osigurao izbor legitimnih političkih predstavnika svih konstitutivnih naroda i Ostalih, 5 Hrvata u Vladi F BiH i 3 Hrvata u Vladi Republike Srpske od ukupno po 17 članova tih vlada, ne mogu utjecati na donošenje odluka od strane bošnjačke u jednoj i srpske većine u drugoj vladi, bez implementacije principa konsenzusa u odlučivanju.

Situacija u entitetu Republika Srpska po Hrvate je još lošija nego u Federaciji BiH. S tom razlikom, da je položaj Hrvata u RS-u najvećim dijelom posljedica ratnih događaja i onoga što je zapisano u izvornom Daytonskom sporazumu. Specifičnost „hrvatskog pitanja“ u Federaciji BiH je u tome što se F BiH od izvorne bošnjačko-hrvatske federacije kroz nelegitimne izmjene Ustava, višekratna kršenja Daytonskog sporazuma, uzurpiranja institucionalnih i zakonskih ovlasti, te političko, institucionalno i medijsko nasilje sve više pretvara u entitet s izrazitom bošnjačkom institucionalnom i političkom dominacijom. Nadalje, u entitetu RS obitava manje od 5% svih Hrvata u BiH, pa je jasno da Hrvati prvo moraju osigurati ravnopravnost u F BiH gdje prebiva skoro 95% svih Hrvata u BiH da bi to mogli isto učiniti i u RS-u.

Institucionalni okvir Republike Hrvatske u odnosu na položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini i Bosnu i Hercegovinu

Temeljni ustavni i zakonski okvir Republike Hrvatske u odnosu na Hrvate u Bosni i Hercegovini definiran je sljedećim dokumentima:

- stavak 2. članka 10. **Ustava Republike Hrvatske** u kojem je navedeno da se „*dijelovima hrvatskoga naroda u drugim državama jamči osobita skrb i zaštita Republike Hrvatske*“;
- **Strategija o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske;**
- **Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske;**
- **Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske;**

Uz to Republika Hrvatska ima obveze prema Bosni i Hercegovini temeljem međunarodnih sporazuma - Daytonskog i Washingtonskog, kao njihova potpisnica i jamac, te kao članica **Vijeća za implementaciju mira**, koje je utemeljeno od strane VS UN radi praćenja provedbe ovih sporazuma.

Ostale obveze Republike Hrvatske prema BiH, kao članice EU, proizlaze iz Rezolucija Europskog parlamenta o napretku Bosne i Hercegovine prema EU.

Što je Republika Hrvatska činila tijekom procesa dekonstituiranja Hrvata u BiH, što bi trebala činiti danas?

Republika Hrvatska je u ime Hrvata u Bosni i Hercegovini potpisala i Washingtonski (Mate Granić) i Daytonski (predsjednik Tuđman) mirovni sporazum. Republika Hrvatska time je dužna pratiti provedbu, a kao članica Vijeća za implementaciju mira (PIC), dužna i reagirati u slučaju narušavanja ovih sporazuma. Činjenica je da su i Daytonski i Washingtonski mirovni sporazum grubo narušeni 2002. godine intervencijama u Ustav F BiH i Izborni zakon BiH, i to na štetu Hrvata ali i same Bosne i Hercegovine.

Nažalost, Republika Hrvatska nije poduzela potrebne korake da spriječi proces dekonstituiranja Hrvata u BiH. Republika Hrvatska većinom nije reagirala na:

- Neprovođenje Washingtonskog sporazuma u njegovom punom obliku, posebno dijela koji se tiče odnosa Republike Hrvatske i Federacije BiH
- Barryeve amandmane iz 2000. godine i formiranje „Vlade Alijanse za Promjene“ u Federaciji bez legitimnih hrvatskih predstavnika koji su osvojili preko 90% hrvatskih glasova u F BiH
- Petritscheve amandmane iz 2002. godine na Ustav F BiH koji su *de facto* omogućili Bošnjacima potpunu kontrolu u Domu naroda F BiH (a time i cijelog Parlamenta, jer svojom brojnošću su već kontrolirali Zastupnički dom), ali i potpunu kontrolu u Vladi F BiH u kojoj je do tada vladao princip koncensusa i pariteta
- „Slučaj Komšić“ to jest na izbor Željka Komšića kao hrvatskog člana Predsjedništva 2006. i 2010. godine od strane bošnjačkih glasača
- Formiranje neustavne „Vlade Platforme“ u F BiH 2011. godine bez potpore legitimnih hrvatskih predstavnika, iako za tu vladu nije glasovalo potrebna jedna trećina hrvatskih izaslanika u Domu naroda F BiH kako je predviđeno Ustavom F BiH
- Nametanje statuta Grada Mostara od strane visokog predstavnika Ashdowna, iako je tim statutom vrijednost glasa hrvatskih glasača umanjena u odnosu na bošnjačke glasače u Mostaru, a što je konstatirao i Ustavni sud BiH odlukom iz 2010. godine koja još nije implementirana i kao rezultat od tada se nisu održali izbori u Mostaru
- Neustavno prebacivanje ovlasti sa županijske razine na Federalnu razinu, čiji su najočiti primjer dva neustavna ministarstva u F BiH (Kultura i Sport te Obrazovanje i Znanost) i zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na razini Federacije BiH
- Odbijanje bošnjačkih stranaka da podrže implementaciju Odluke Ustavnog suda „Ljubić“ čime bi se reformirao izborni zakon BiH i osiguralo legitimno predstavljanje konstitutivnih naroda, i nastojanje bošnjačkih stranaka da kroz entitetski udara na BiH derogiraju i blokiraju implementaciju odluke Ustavnog suda
- Ostale napade na prava Hrvata u BiH, poput višekratnih odbijanja bošnjačkih stranaka da reformiraju Javni RTV sustav i tako omoguće da Hrvati imaju javni servis na svom jeziku, kao što je i predviđeno Ustavom
- Procesuiranje pripadnika HVO-a prema drugom (strožem) zakonu nego pripadnika AR BiH

Republika Hrvatska nije dovoljno (ili uopće) reagirala na sve ove instance dekonstituiranja Hrvata u BiH, iako je Ustavom zadužena skrbiti se i štiti Hrvate bez obzira gdje živjeli. Nadalje, Hrvatska je kao potpisnica Washingtonskog i Dejtonskog sporazuma, i kao članica PIC-a (Vijeće za implementaciju mira) dužna starati se ne samo o položaju Hrvata u BiH, nego i o provođenju (i promjenama) međunarodnih mirovnih ugovora čija je supotpisnica Republika Hrvatska.

Prvi supstancijalni pomaci odnosa RH prema Hrvatima u BiH, ali i dužnostima RH u monitoringu provođenja Washingtonskog i Daytonskog sporazuma, na međunarodnom planu su vidljivi kroz zalaganje hrvatskih zastupnika u Europskom parlamentu. Hrvatski zastupnici su pridonijeli u procesu donošenja **dvije Rezolucije Europskog parlamenta o Bosni i Hercegovini** koje su dale jasan putokaz kojim putem trebaju krenuti ustavne i institucionalne reforme kako bi BiH postala funkcionalna stabilna država, sposobna za europske integracije – provođenje načela federalizma, legitimnog predstavljanja i jednakopravnosti svih konstitutivnih naroda. ovdje navodimo samo najvažnije točke iz ove dvije rezolucije.

Rezolucija Europskog parlamenta od 6. veljače 2014. o izvješću o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu

Posebice točaka po poglavljem Opća razmatranja:

2. „pozdravlja šest točaka sporazuma koji je postignut u Bruxellesu 1. listopada 2013. godine, ali žali što centralističke snage opstruiraju njegovu provedbu; **naglašava da je važno slijediti načela federalizma i legitimnog predstavljanja kako bi se osigurao put BiH-a u EU;**“

11. „naglašava da je ustavna reforma ključna za preobrazbu Bosne i Hercegovine u djelotvornu i potpuno funkcionalnu državu; traži od Federacije da razmotri konkretne prijedloge u vezi s time, uključujući spajanje nekih kantona i preraspodjelu nadležnosti radi pojednostavljenja njezine složene institucionalne strukture, **osiguravanja uravnotežene zastupljenosti svih konstitutivnih naroda i građana**, suzbijanja etničke diskriminacije i kako bi državni aparat postao funkcionalniji, jeftiniji i odgovorniji prema svojim građanima; poziva sve političke stranke da sudjeluju u tom procesu na konstruktivan i otvoren način te da iskoriste savjete i smjernice koje im Venecijanska komisija može pružiti tijekom tog procesa; pozdravlja i podupire napore organizacija civilnog društva da utječu na proces ustavne reforme;“

Rezolucija Europskog parlamenta od 15. veljače 2017. o izvješću o napretku Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, posebice:

- dijelove stavka 4. u kojima se „poziva da se nastavi niz reformi kako bi se BiH preobrazila u potpuno učinkovitu, uključivu i funkcionalnu državu temeljenu na vladavini prava, koja jamči jednakost i demokratsku zastupljenost svih konstitutivnih naroda i građana“ te „poziva sve političke vođe da rade na uvođenju nužnih promjena, uključujući reformu izbornog prava, uzimajući pritom u obzir načela iznesena u ranijim rezolucijama, kao što su načela federalizma, decentralizacije i legitimnog zastupanja, kako bi se zajamčilo da se svi građani mogu kandidirati, da mogu biti izabrani i da mogu obnašati funkcije na svim političkim razinama pod jednakim uvjetima“;

- dio stavka 5. u kojem se „pozdravlja dogovor o uspostavi mehanizma za koordinaciju o pitanjima vezanim za EU u cilju poboljšanja funkcionalnosti i učinkovitosti u postupku pristupanja, uključujući u pogledu financijske pomoći EU-a, i omogućivanja bolje interakcije s EU-om“;

- dio stavka 8. kojim se „izražava žaljenje što je nakon šest godina zbog stalnih neslaganja između političkih čelnika građanima Mostara ponovno uskraćeno njihovo demokratsko pravo da izaberu svoje lokalne predstavnike; poziva na brzu provedbu presude Ustavnog suda o Mostaru izmjenom izbornog zakonodavstva i gradskog statuta; snažno osuđuje neprihvatljivo nasilje nad službenicima koji rade na izborima u Stolcu i poziva nadležna tijela da riješe situaciju poštujući vladavinu prava, a što uključuje istragu nad svim činovima nasilja i izbornim nepravilnostima, kao i kazneni progon počinitelja“;

- dio stavka 14. kojim se „izražava žaljenje što se ne provodi velik broj odluka Ustavnog suda, uključujući odluku o poštovanju osnovnih demokratskih prava građana Mostara kada je riječ o glasanju na lokalnim izborima; poziva na hitnu provedbu svih tih odluka“;

- stavak 17. kojim se „*naglašava važnost nedavne odluke Ustavnog suda o načelu konstitutivnosti i ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda da izaberu svoje zakonite političke predstavnike na temelju opravdane i razmjerne zastupljenosti u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine*“;

- dio stavka 18. kojim se „*izražava zabrinutost da se u procesuiranju slučajeva ratnih zločina primjenjuju različiti zakonski standardi*“;

- dio stavka 37.. kojim se „*poziva nadležna tijela da zajamče medijski pluralizam i osiguraju emitiranje programa na svim službenim jezicima BiH*“;

Prve institucionalne pomake bavljenja problemima Hrvata u Bosni i Hercegovini Republika Hrvatska je napravila Usvajanjem Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske usvojenim u Hrvatskom saboru 2011. godine, te usvajanjem Strategije Nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske u Hrvatskom saboru 2017. godine.

Temeljem tih dokumenata Republika Hrvatska je uspostavila koherentan i efikasan okvir, posebice putem Središnjeg državnog ureda Vlade za Hrvate izvan RH za pomoć institucijama Hrvata u Bosni i Hercegovini od strateškog interesa, kao što su obrazovne, znanstvene, zdravstvene, kulturne, crkvene i druge institucije. Uz to Republika Hrvatska putem Središnjeg državnog ureda za stambeno zbrinjavanje pomaže obnovu porušenih stambenih objekata hrvatskih prognanika i izbjeglica na svoja ognjišta u BiH.

Također pomoć preko različitih ministarstava Vlade RH je poboljšala kvalitetu funkcioniranja ključnih hrvatskih institucija u BiH, kao što su Sveučilište u Mostaru, Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru, KBC Mostar, Hrvatska bolnica „Fra Mato Nikolić“ u Novoj Biljoj, katolički školski centri u dijelovima BiH u kojima su Hrvati nakon rata ostali u manjem broju.

U ovoj Deklaraciji Odbor je stavio naglasak na realizaciju još nerealiziranih obveza iz Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH koje se tiču uspostave jamstvenog fonda za kreditiranje malog i srednjeg poduzetništva, te kreditiranja obiteljskih gospodarstava, jer je to najbolji način za održivi ostanak Hrvata na svojim ognjištima.

Posebice ističemo, u zadnjih dvadesetak godina, neodgovarajući odnos HRT-a prema političkom položaju hrvatskog naroda u BiH, te nedostatak (i potrebu izgradnje) javne radiotelevizije na hrvatskom jeziku u BiH, zbog blokiranja donošenja zakonskog osnova za njezino postojanje od strane bošnjačkih političkih stranaka njihovim većinskim utjecajem u Parlamentu BiH, uz istodobno postojanje javnih radiotelevizija na srpskom i bosanskom (bošnjačkom) jeziku u BiH.

Odbor je prijedlog ove Deklaracije snažno bazirao na spomenutim strateškim dokumentima usvojenim u Hrvatskom saboru i rezolucijama Europskog parlamenta

Aktualna politička situacija i položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini

Distorzije Daytonskog i Washingtonskog sporazuma, odnosno Ustava BiH, nastale nametnutim amandmanima na ustave entiteta i iz njih izvedenim zakonima imale su negativne

posljedice na čitavu Bosnu i Hercegovinu, a posebice su se pokazale pogubnima za položaj Hrvata u BiH koji su malobrojniji u odnosu na druga dva konstitutivna naroda.

Te promjene su narušile međusobno povjerenje, kako po horizontali između tri naroda, tako i po vertikali u institucije sustava. Ove promjene su ohrabrine **separatističke** tendencije u srpskoj politici i **unitarističke** na bošnjačkoj strani, dok su potpuno marginalizirale federalističke napore hrvatske strane čiji je cilj da su sva tri konstitutivna naroda uistinu ravnopravna na cijelom teritoriju BiH. Separatističke i unitarističke tendencije se manifestiraju čestim prijetnjama na srpskoj strani referendumom za osamostaljenje entiteta a na bošnjačkoj strani uzurpacijom čak i preostalih ustavnih prava malobrojnijeg hrvatskog naroda u Federaciji BiH.

Posljedice su najvidljivije kroz izbor vlasti u Federaciji BiH u jednom dvogodišnjem i jednom četverogodišnjem mandatu bez sudjelovanja legitimno izabranih hrvatskih predstavnika te izborom u dva četverogodišnja mandata Željka Komšića za člana Predsjedništva BiH iz reda hrvatskog naroda isključivo glasovima Bošnjaka. Stoga se može reći da je politička kriza od tada u Bosni i Hercegovini trajno stanje s povremenim eskalacijama iz različitih razloga. Ipak, ključna rasprava u Bosni i Hercegovini zadnjih nekoliko godina je vezana za dvije odluke dva suda: Europskog suda za ljudska prava iz Strasbourga, poznate kao „Sejdić-Finci“ i Odluke Ustavnog suda BiH poznate kao „Ljubić“.

Odluka Sejdić-Finci traži da pripadnici grupe Ostalih (konkretno u odluci, Rom i Židov) mogu kandidirati i biti izabrani za člana Predsjedništva BiH i delegata u Domu naroda PS BiH. Nije sporno da treba omogućiti svakom građaninu da se kandidira za člana Predsjedništva BiH. Sporno je to što je bošnjačka strana iskrivljuje meritum odluke i predlaže da se ona implementira na način da se bira jedan član Predsjedništva iz Republike Srpske a druga dva iz Federacije.

Takvo tumačenje odluke Sejdić-Finci ignorira natkrovljujuće načelo dejtonskog sporazuma i Ustava BiH, načelo konstitutivnosti i međusobne ravnopravnosti konstitutivnih naroda, kao i odluka Ustavnog suda „Ljubić“ koja zahtjeva **legitimno političko predstavljanje na svim administrativno-političkim razinama**. Ako bi se samo jednostavno brisalo da članovi predstavljaju bošnjački i hrvatski narod, rezultat toga bi zasigurno bio da bi izabrani kandidat iz entiteta Republika Srpska uvijek bio izraz većinske srpske političke volje a dvojica iz Federacije izraz većinske bošnjačke političke volje (kao što je to i bio slučaj 2006. i 2010. godine izborom Željka Komšića u Predsjedništvo). Rezultat inzistiranja bošnjačkih političara na krivoj interpretaciji odluke i ignoriranju Ustava BiH je da odluka iz Strasbourga još uvijek nije implementirana, iako je jedan od glavnih preduvjeta za europski put BiH.

Vezano za Odluku Ustavnog suda BiH, „Ljubić“, Ustavni sud je najprije u prosincu 2016. godine osporio određene članke Izbornog zakona, navodeći da nisu u skladu s Ustavom BiH i naložio Parlamentarnoj skupštini BiH da ih u roku od 6 mjeseci izmjeni. Ustavni sud je u svom obrazloženju i obrazložio na koji način treba zamijeniti osporene članke da bi bili u skladu s Ustavom BiH. Ustavni sud u odluci „Ljubić“ je naložio da sva tri konstitutivna naroda moraju biti jednakopravna i da svaki konstitutivni naroda mora imati mogućnost sam birati svoje legitimne predstavnike na **svim administrativno-političkim razinama** (uključujući i Predsjedništvo BiH), bez da pripadnici jednog od drugih konstitutivnih naroda biraju njegove političke predstavnike (a isto vrijedi i za predstavnike Ostalih).

Što je sporno u osporenom Izbornom zakonu vidljivo je iz broja delegata/izaslanika koje biraju većinski bošnjačke i većinski hrvatske županije/kantoni, što je navedeno naprijed. Paradoksalno je da npr. Bosansko-podrinjski kanton (Goražde) u kojem prema zadnjem popisu stanovništva žive 24 osobe hrvatske nacionalnosti daje jednog izaslanika u Dom naroda Federacije, isto kao i Posavska županija/kanton u kome živi 33 tisuće Hrvata. Stoga je Ustavni sud u svojoj Odluci između ostalog stavio van snage članak Izbornog zakona koji kaže da se svakom kantonu daje najmanje jedno mjesto u Domu naroda Federacije, a naložio je da broj delegata iz svake županije mora biti proporcionalan procentualnom udjelu dotičnog naroda koji živi u toj županiji u odnosu na ukupan broj pripadnika tog naroda u Federaciji. To bi grubo matematički značilo da bi jedna županija imao pravo delegirati jednog izaslanika u Dom naroda ukoliko u njemu živi najmanje 5,9% dotičnog naroda u odnosu na ukupan broj tog naroda u Federaciji.

S obzirom da je Ustavni sud u svom obrazloženju Odluke ušao u bit predstavljanja konstitutivnih naroda u institucijama vlasti u BiH ovdje navodimo samo nekoliko ključnih citata iz obrazloženja Odluke Ustavnog suda BiH U-23/14 od 1. prosinca 2016. godine, (*Službeni glasnik BiH 1/17 od 6. siječnja 2017.*)

*„Ustavni sud BiH podsjeća da se prema općem načelu demokracije pravo na demokratsko odlučivanje ostvaruje legitimnim političkim predstavljanjem koje mora biti utemeljeno na demokratskom izboru **onih koje predstavlja i čije interese zastupa**. U tom smislu veza između onih koje predstavlja i njihovih političkih predstavnika **na svim administrativno-političkim razinama** je ta koja omogućava **legitimitet predstavnicima zajednice**. Dakle, **samo legitimitet predstavljanja stvara temelj za stvarno sudjelovanje i odlučivanje**.*

.....

*Iz Preambule Ustava Bosne i Hercegovine slijedi da je ustavotvorac imenovao, odnosno označio konstitutivne narode (Bošnjake, Srbe i Hrvate) kao **posebne kolektivitete i priznao im jednaka prava**, tj. da je „**podvukao**“ **poseban, jednakopravan i jednak status Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda**.*

*Ovo označavanje u Preambuli, stoga, mora biti shvaćeno kao jedan **natkrovljujući** princip Ustava BiH kojem se **entiteti moraju u potpunosti povinovati** prema članku III/3.(b) Ustava BiH*

.....

*Temeljna zadaća Doma naroda je zaštita konstitutivnosti naroda. Nadalje, prema Ustavu Federacije, Federacija se sastoji od federalnih jedinica (kantona). Međutim, bez obzira na navedeno, **Dom naroda nije Dom federalnih jedinica nego Dom konstitutivnih naroda**.*

*Pravo na demokratsko odlučivanje koje se ostvaruje **legitimnim političkim predstavljanjem** mora biti utemeljeno na demokratskom izboru delegata u Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine **onog konstitutivnog naroda koji predstavlja i čije interese zastupa***

*Načelo konstitutivnosti naroda u Federaciji Bosne i Hercegovine, u kontekstu Doma naroda, može biti ostvareno samo ako se popunjavanje Doma naroda temelji na jasno preciziranim kriterijima koji trebaju dovesti do što **potpunijeg predstavljanja svakog od tri konstitutivna naroda u Federaciji Bosne i Hercegovine**. Suprotno od navedenog,*

neadekvatno političko predstavljanje onih koje predstavlja i čije interese zastupa dovodi do povrede načela konstitutivnosti, odnosno nejednakopravnosti bilo kojeg od konstitutivnih naroda, a time i povrede Ustava Bosne i Hercegovine, konkretno članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

Čak i u krajnjem, ali mogućem slučaju da je ta osoba jedini pripadnik nekog od konstitutivnih naroda u jednom od kantona, pod uvjetom da je izabrana u zakonodavno tijelo tog kantona na neposrednim izborima, a da je nakon toga ne biraju pripadnici tog konstitutivnog naroda u Dom naroda, više je nego očito da navedene odredbe omogućavaju da predstavnicima jednog konstitutivnog naroda u zakonodavnom tijelu kantona legitimitet daju predstavnici drugog konstitutivnog naroda, odnosno jedan takav delegat ima isti „kapacitet“ u Domu naroda kao i bilo koji drugi delegat kojeg su izabrali pripadnici, odnosno delegati samo iz tog konstitutivnog naroda. Dakle, očito je da navedene odredbe impliciraju da pravo na demokratsko odlučivanje isključivo legitimnim političkim predstavljanjem neće biti utemeljeno na demokratskom izboru delegata u Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine onog konstitutivnog naroda koji predstavlja i čije interese zastupa. Nadalje, u situaciji kada im na neposrednim izborima u pretežnom dijelu legitimitet mogu dati pripadnici drugih konstitutivnih naroda, čak i u slučaju da zakonodavno tijelo kantona ima više delegata iz reda određenog konstitutivnog naroda, navedene odredbe krše Ustav Bosne i Hercegovine.“

Kako Parlamentarna skupština BiH nije implementirala Odluku Ustavnog suda u traženom roku, Ustavni sud BiH je svojom drugom Odlukom iz srpnja 2017. godine stavio van snage osporene članke Izbornog zakona BiH.

Predstavnici Hrvata su u međuvremenu u parlamentarnu proceduru uputili Zakon o izmjenama izbornog zakona, koji je podržan u Domu naroda PS BiH, istina uz protivljenje kluba Bošnjaka, koji su tom prilikom uputili priziv Ustavnom sudu da usvojeni Zakon krši vitalni nacionalni interes Bošnjaka. Ustavni sud je povodom tog priziva donio i treću Odluku kojom je izrijekom konstatirano da predloženi Zakon koji su uputili hrvatski predstavnici i koji je usvojen na Domu naroda PS BiH ne narušava vitalni nacionalni interes niti jednog konstitutivnog naroda. Nažalost, epilog ovog je da je bošnjačka većina ovaj zakon oborila u Zastupničkom domu u kojemu Bošnjaci imaju većinu, bez da je ponudila alternativu koja bi implementirala odluku „Ljubić“.

Do momenta kada pišemo ovo obrazloženje (13. srpnja 2018. godine) Odluka Ustavnog suda nije implementirana, Opći izbori su raspisani i održavaju se 7. listopada. Ukoliko se Odluka Ustavnog suda „Ljubić“ ne implementira do tog datuma, bez obzira na održane izbore neće biti moguće izabrati ni **Predsjednika i dopredsjednike F BiH** niti **Vladu Federacije**, niti će se moći konstituirati domovi naroda, a time ni **Parlament F BiH** i **Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine**. Dakle i Bosna i Hercegovina i Federacija BiH mogu doći u stanje potpune blokade i dalje političke destabilizacije.

Situacija je još ozbiljnija kada se uzme u obzir činjenica da ukoliko ne dođe do implementacije odluke „Ljubić“ i reforme izbornog zakona prije izbora, neće biti moguće donijeti budžete za 2019. godinu i nakon 31. ožujka 2019. godine umirovljenici i radnici u javnom sektoru će prestati dobivati mirovine i plaće, a sama država neće moći otplaćivati vanjske dugove ili se dodatno zaduživati.

Ipak, čini se da su bošnjačke političke elite spremne riskirati i takav scenarij samo da blokiraju provođenje odluke Ustavnog suda i jednakopravnost konstitutivnih naroda. Ne želeći implementirati Odluku Ustavnog suda sukladno slovu i duhu Ustava BiH i Odluke, pet bošnjačkih stranaka je pokušalo Odluku „implementirati“ u Parlamentu Federacije. Ove stranke su temeljem dvotrećinske većine u Zastupničkom domu parlamenta F BiH, usvojile *Zakon o izbornim jedinicama i broju mandata Parlamenta F BiH* nakon što su zastupnici svih hrvatskih stranaka napustili Zasjedanje. To je bio povod da **Glavno Vijeće Hrvatskog narodnog sabora BiH** na svom zasjedanju verificira tekst **Otvorenog pisma** koje je upućeno svim domaćim političkim akterima, a u engleskom prijevodu i predstavnicima međunarodne zajednice u BiH. Ovdje navodimo samo kraće inserte iz spomenutog Otvorenog pisma:

Zabrinutost za stanje u BiH

Obraćamo vam se s dubokom zabrinutošću za trenutno stanje u Bosni i Hercegovini. Naša država se trenutno suočava s velikom ustavnom krizom i otvorenim napadom na ustavno-pravni poredak i vladavinu prava.

Prošlo je godinu i pol dana od odluke Ustavnog suda BiH u predmetu „Ljubić,“ a Izborni zakon BiH još uvijek nije izmijenjen u skladu s odlukom . Do održavanja općih izbora 2018. godine je ostalo samo tri mjeseca, a rješenje za implementaciju odluke „Ljubić“ još uvijek nije na vidiku. Dapače, svjedoci smo različitih pokušaja manipulacije spomenutom odlukom i korištenjem kao za grubo nasrtanje na Daytonski sporazum i Ustav BiH. Naime, umjesto da pokušaju implementirati odluku „Ljubić“ u Parlamentarnoj skupštini BiH, kako je u samoj odluci i naložio Ustavni sud BiH, grupa od pet bošnjačkih stranaka (SDA, SBB, SDP, DF i NS), suprotno Izbornom zakonu BiH i suprotno odluci Ustavnog suda BiH i samom Ustavu BiH, pokušava provedbu odluke Ljubić riješiti u Parlamentu Federacije BiH.

Odluka Ustavnog suda BiH u predmetu "Ljubić"

Podsjećamo, Ustavni sud BiH (ustavni sud na razini države) je donio odluku da Izborni zakon BiH (zakon na državnoj razini) nije u skladu s Ustavom BiH (državnim ustavom) i naložio Parlamentarnoj Skupštini BiH (parlamentu na državnoj razini) da u roku od šest mjeseci uskladi Izborni zakon BiH s Ustavom BiH. Također podsjećamo kako je Ustavni sud BiH eksplicitno zatražio od Parlamentarne skupštine BiH da sprovede odluku u roku od šest mjeseci. S obzirom da se to nije dogodilo, Ustavni sud BiH je u srpnju 2017. godine izbrisao sporne odredbe Izbornog zakona BiH.

Iz navedenog je u potpunosti jasno i nedvosmisleno da je PS BiH jedina institucija u BiH koja ima ustavne ovlasti i zakonske mogućnosti provesti Odluku Ustavnog suda BiH Ljubić.

Također je u potpunosti jasno i nedvosmisleno kako je pokušaj provedbe odluke „Ljubić“ na entitetskoj razini i u entitetskom Parlamentu Federacije BiH čin derogiranja i nepoštivanja, kako Ustavnog suda BiH tako i samoga Ustava BiH.

Entitetski udar na državu

Stavljajući entitet iznad države, entitetski parlament iznad državnog parlamenta i zakon na entitetskoj razini iznad državnog zakona pet bošnjačkih stranaka su prijedlogom „Zakona o izbornim jedinicama i broju mandata Parlamenta Federacije BiH“ de iure i de facto izveli

entitetski udar na državu, ugrozili ustavno-pravni poredak BiH te prekršili Ustav BiH i Daytonski sporazum.

Politička i kaznena odgovornost aktera entitetskog separatizma i udara na državu

Stoga, Glavno vijeće Hrvatskog narodnog sabora BiH upućuje otvoreni poziv svim političkim strankama i akterima, kao i svim predstavnicima međunarodne zajednice, svim nadležnim institucijama te svim građanima i cjelokupnoj javnosti u BiH da u okviru svojih ovlasti i mogućnosti poduzmu sve što je u njihovoj moći da zaštite Daytonski sporazum, Ustav BiH, ustavno-pravni poredak i vladavinu prava.

Posebno se ovim pozivom na zaštitu Daytonu i Ustava BiH obraćamo OHR-u i (Upravnom odboru) PIC-u kao institucijama čija je primarna zadaća i svrha postojanja zaštita Daytonskog sporazuma, a time i njime uspostavljenog ustavno-pravnog poretka. „

Kako je Republika Hrvatska popisnica Washingtonskog i Daytonskog sporazuma i članica PIC-am ovaj poziv se odnosi i na nju, i RH bi morala reagirati na ovo grubo kršenje dejtonskog mirovnog sporazuma i povući pitanje odgovornosti tih političkih aktera u Vijeću za implementaciju mira.

Europski put BiH

U Bosni i Hercegovini postoji snažno deklarirani konsenzus glede članstva u EU, kako među političkim predstavnicima tri naroda tako i među samim građanima. Međutim, deklarativno opredjeljenje za članstvo u EU nije kod svih praćeno i konkretnim zalaganjem. Sama činjenica da u BiH nije implementirano više odluka Ustavnog suda BiH kao niti Odluka Europskog suda za ljudska prava iz Strasbourga govori o deficitu na polju vladavine prava, temeljnom uvjetu za članstvo. Ipak, ponajviše zalaganjem hrvatskih političkih predstavnika te uz snažan zagovor političkih predstavnika Republike Hrvatske, Bosna i Hercegovina je prošle godine predala aplikaciju za kandidatski status i odgovorila na pitanja kroz mehanizam koordinacije.

Pored deklarativne podrške svih strana za članstvo u EU, čini se da jedino hrvatska strana nema rezervi prema EU te članstvu u NATO iz jasnog razloga što članstvo u EU i NATO Hrvati vide kao najbolji okvir i za Bosnu i Hercegovinu i za hrvatski narod u BiH. Hrvatski narod, tradicionalno okrenut zapadu, također je svjestan da ostajanje BiH izvan NATO-a i EU-a može samo pomoći primarno unitarističke (ali i separatističke) snage u BiH, i udaljiti BiH od principa konsocijacije, federalizma i legitimnog predstavljanja, koje su principi koje podržavaju ove dvije institucije, posebno njihove višenacionalne članice poput Belgije. Upravo je i zbog toga važno osigurati članstvo BiH u EU i NATO i zaštititi ne samo euroatlantsku budućnost BiH, nego i europske principe federalizma i legitimnog predstavljanja koji su kamen temeljac opstojnosti i uspješnosti Bosne i Hercegovina.

Republika Hrvatska snažno podupire opredjeljenje Bosne i Hercegovine za euroatlantske integracije i pruža političku potporu i tehničku pomoć kroz razne način kao što je ustupanje prijevoda pravne stečevine EU-a, prenošenje iskustva pristupnog procesa, a ovo je i formalizirano u Sporazumu o europskom partnerstvu koji je potpisan za vrijeme zajedničke sjednice Vlade RH i Vijeća ministara BiH u srpnju prošle godine u Sarajevu. Taj sporazum je

ratificiran u proljeće ove godine u hrvatskom saboru. Sama činjenica da je Hrvatska Bosnu i Hercegovinu identificirala kao „programsku državu“ u svojoj vanjsko političkoj strategiji, svjedoči da Republika Hrvatska Bosnu i Hercegovinu tretira kao svog strateškog partnera, zainteresirana za stabilnost, prosperitet i europski put Bosne i Hercegovine što je i u ovoj Deklaraciji snažno istaknuto. Upravo zbog toga, Republika Hrvatska je dužna reagirati na trenutne zabrinjavajuće i protuustavne procese u BiH i pomoći Bosni i Hercegovini na njenom Euroatlantskom putu te poštivanju i dosljednom provođenju natkrovljujućeg načela Ustava BiH, načela konstitutivnosti i međusobne jednakopravnosti konstitutivnih naroda.

Obrazloženje dijelova i točaka Deklaracije

U preambuli Deklaracije su navedeni najvažniji dokumenti Republike Hrvatske, Ustav, Strategija o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, Strategija nacionalne sigurnosti koji predstavljaju osnovu i okvir za djelovanje institucija Republike Hrvatske na zaštiti položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Zatim se referiramo a Rezolucije Europskog parlamenta o Bosni i Hercegovini, posebice navodeći inserte iz Rezolucije Europskog parlamenta od 15.veljače 2017 o izvješću o napretku Bosne i Hercegovine za 2016., s obzirom da ova Rezolucija podsjeća na preporuke iz ranijih rezolucija ali također sadrži preporuke koje se odnose na aktualne obveze Bosne i Hercegovine.

Nadalje u preambuli Deklaracije se podsjeća na razloge zašto Republika Hrvatska ima i interes i obvezu očitovati se o položaju Hrvata u Bosni i Hercegovini kao o strateškom državnom i nacionalnom pitanju za Republiku Hrvatsku.

U točki prvoj i drugoj Deklaracije naglašava se kako je za ostvarenje funkcionalnosti Bosne i Hercegovine i njenog puta ka Europskoj uniji, nužno poduzeti adekvatne izmjene Ustava i Izbornog zakona koje osigurati harmonizaciju odnosa njena tri konstitutivna naroda te, jednostavnost, transparentnost, upravljivost i ekonomičnost unutarnjeg uređenja Bosne i Hercegovine

U točki trećoj Deklaracije navedeni su najeklatantniji primjeri i posljedice kršenja Daytonskog mirovnog sporazuma i zakona na položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini.

U točki četvrtoj i petoj Deklaracije navedeni su principi, bazirani na preporukama Rezolucija Europskog parlamenta o Bosni i Hercegovini, na kojima je moguće konstituirati funkcionalnu i prosperitetnu Bosnu i Hercegovinu.

U točki šestoj, Deklaracija apelira na Europsku uniju i Sjedinjene američke države, partnere koji su najviše doprinijeli uspostavi mira, obnovi i razvoju Bosne i Hercegovine da iskoriste svoje obveze kao članica Upravnog odbora za implementaciju mira u B i H(PIC) ali svoj autoritet u međunarodnim odnosima da s Bosni i Hercegovini osigura perspektiva euroatlantskih integracija.

U točki sedmoj Hrvatski sabor pozdravlja dogovor o uspostavi participativnog mehanizma koordinacije u pregovorima s Europskom unijom zasnovanom na europskom načelu supsidijarnosti.

U devetoj i desetoj točki Deklaracije, Sabor pozdravlja činjenicu da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine Odlukom U 23/14 od 1. prosinca 2016., usvojio zahtjev dr. Bože Ljubića, u to vrijeme predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine B i H za ocjenu ustavnosti pojedinih odredbi Izbornog zakona B i H koje su izravno kršile načelo legitimnog zastupanja konstitutivnih naroda u Domu naroda u Parlamentu Federacije B i H a posredno i u Domu naroda Parlamentarne skupštine B i H.

U jedanaestoj točki, Hrvatski sabor izražava žaljenje, što još uvijek nije implementirana odluka Ustavnog suda glede izmjene Izbornog zakona u „slučaju Ljubić kao i u slučaju izbora za Gradsko vijeće Mostara. Hrvatski sabor također žalio nije implementiran niti odluka Europskog suda za ljudska prava u “slučaju Sejdić-Finci“ glede izbora članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Hrvatski sabor uz to izražava zabrinutost zašto nije usvojena reforma Radio-televizijskog sustava u Bosni i Hercegovini koja bi osigurala ravnopravnu poziciju sva tri konstitutivna u javnim elektronskim medijima u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski sabor u točki jedanaestoj također upozorava da je u Bosni i Hercegovini neophodno pristupiti rasvjetljavanju i sudskom procesuiranju ratnih zločina gdje su hrvatski civili i zarobljenici žrtve. Uz to Hrvatski sabor traži da se u procesuiranju ratnih zločina prakticira potpuno jednak tretman pripadnika svih naroda i eliminiranje bilo kakve političke konotacije takvih slučajeva, posebice da se prakticiraju različiti standardi i zakoni prema pripadnicima konstitutivnih naroda.

U drugom dijelu Deklaracije, Hrvatski sabor traži od predstavnika Republike Hrvatske da koristi sve instrumente koje Republici Hrvatskoj stoje na raspolaganju kao potpisnici Washingtonskog i Daytonskog mirovnog sporazuma da se ukaže na kršenje ovih sporazuma, na sve negativne posljedice koje su u međuvremenu nastupile kako za položaj hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini tako i za samu državu Bosnu i Hercegovinu.

Nadalje u drugom dijelu Deklaracije pozivaju se institucije Republike Hrvatske da nastave i intenziviraju pomoć institucijama od strateškog značaja za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini te da se pristupi realizaciji obveza iz Strategije i Zakona o odnosima republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, posebice temeljem članaka 53. i 54. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske koji se tiču mikro kreditiranja te ustanovljenja jamstvenog fonda za kreditiranje obiteljskih gospodarstava i malog i srednje poduzetništva Hrvata u B i H. Također se traži da državni subjekti te hrvatske županije prenose iskustva te pristupe realizaciji zajedničkih projekata sufinanciranih iz Europske unije u suradnji s većinskim hrvatskim županijama i općinama u Bosni i Hercegovini.

Nadalje se traži da se u potpunosti valorizira doprinos Hrvatskog vijeća obrane u obrani Republike Hrvatske.

Na kraju traži se da se izjednači pravo Hrvata izvan Republike Hrvatske u sudjelovanju na izborima u Republici Hrvatskoj, ostvarivanjem prava na dopisno glasovanje, s ostalim državljanima Republike Hrvatske, sukladno Ustavu Republike Hrvatske.